

G RESUN ADASININ FLORISTIK YAPISI

A Floristic Study on the Giresun Island

ÖNSÖZ

Giresun adası, Do u Karadeniz Kıyılarının tek adasıdır, alanı yaklaşık 4.6 hektar olup, ada üzerinde kaynak suyu, küçük bir tarla ve birçok otsu ve odunsu bitkiler mevcuttur.

Turistik bir de ere sahip olmayan ada, "20 Mayıs Aksu enlikleri" sırasında yöre halkı tarafından ziyaret edilmektedir.

Su ku ları olan Büyük Beyaz Martı ve Büyük Karabatakların beslenme ve üreme alanı olan Giresun adası Mayıs ayı içerisinde martı yumurta ve yavrularıyla doludur.

Aksu enlikleri sırasında ve özellikle ileriki yıllarda turizme açılabilen i dü üncesiyle ada florasının bazı de i ikliklere maruz kalacağı üphesizdir. Hangi bitki türleri ile adanın kaplı oldu u ve ileriki yıllarda vejetasyon örtüsü nün bozulabilece inden hareketle adanın bugünkü floristik yapısını ortaya koyup onun geçmi teki ve gelecekteki durumu ile bir kıyaslama imkanı sa lamak açısından bu çalı ma ele alınmıştır.

Çalı ma esnasında her türlü yardımı esirgemeyen Giresun İletme Müdür Mu avini Sayın Mehmet Sarıca'ya, Merkez Orman İletme efi Orman Yüksek Mühendisi Sayın Selami Cilal'a, Orman Endüstri Yüksek Mühendisi Sayın Yunus Er kut'a ve te his ve düzeltmelerde eme i geçen Hocam Doç. Dr. Rahim AN N'e tekkürlerimi sunar, bu çalı manın ilgilenenlere yararlı olmasını dilerim.

Mahir KÜÇÜK

ÖZ

Tarihte Aretias, Areos, Nesos vs Areionssos gibi isimlerle belirtilen Giresun adası, Giresun sahillerinden 1 mil uzaklıkla, alanı 4.6 ha büyüklü ünde hazine ye ait bir adadır. Do u Karadeniz'in tek adası olma özelli ine sahip bu ada bazı deniz ku larının beslenme ve üreme yeridir.

B itki türü olarak 78 taxon belirlenen adada özellikle odunsu bitkilerden Akdeniz Defnesi (*Laurus nobiis* L) ve Yalancı Akasya (*Robinia pseudoacacia* L), otsu bitkilerden ise örtme derece ferâse göre *Smymium olusatrum* L, *Rubus* spp. Bö ürtlen, *Urtica* otoka. (Isırgan) ve *Phytdaccs amertcana* L (ekerci boyası) ile kaplıdır.

İmdilik turistik bir potansiyele sahip olmayan adada tarihi sur, manastır ve saray kalıntıları mevcuttur.

ABSTRACT

Giresun island has been called differerat narnes in history such as Aretias, Areos, Nesos and Areinosos.

It is one mile far from the scaside. Its arsa ise 4.6 heetare and it betangs to the State.

This is the only Island in fhe Easten Black Sea. Herring.gull and Cormorant are the main bird kinds which Sye there. These birds feed ttiemselves and brood at this Island.

76 plant species were fixed there. Main tree species are *Laurus nobiis* L and *Bobinia pseudoacacia* L, and oomrnun weedy plant by theif covering densities are *Sfrtyrnium olusslrum* L_ *Rubus d/seotor* Weihe et Nees,. *Rubus sanctus* Schreiber, *Urtica dioica* L. and *Phytolacco americana* L

There were a castie, a monastery and a palace on this isiland. But only their remnants can be seen today.

GR

Tarih kitaplarında Aretias, Areos, Nesos ve Areionesos gibi adlarla anılan Gi resun adası Yunan Mitolojisinde de Amazonların (Kadın sava çılarının) do up bü yüdükten yer olarak belirtilmektedir. Do u Karadenizin tek adası olan bu adanın kayalıklarla birlikte tüm alanı yakla ık 46.800 m2 'dir. Sahilden 1 mil uzaklıkta olan adaya kayıkla 15-20 dakikada gidilebilmektedir. Kuzey tarafı kayalıklarla kaplıdır.

Büyük Beyaz Martı (*Larus argentatus*, PontoppkJan) ve Büyük karabatak (*Phâlacr.ocorax carbo* L.)'ların beslenme ve üreme alanların olan bu adanın Mayıs ayı içerisinde her tarafında yumurta ve martı yavrularını görmek mümkündür. Martı yavruları kayalıklar üzerinde da ınık ve geli i güzel bir vaziyette bulunmaktadır. Karabatakların yuvaları ise adanın kuzey tarafında a açlar üzerindedir. Üreme mevsimlerinde martılar, ziyaretçilerden pek ho lanmamakta, ba ırtıları ve anlamlı uçu ları ile rahatsız olduklarını her fırsatta belirtebilmektedirler.

Amazonların kraliçeleri olan Otrere ve Antiope tarafından yaptırıldı ı söylenen iki tapına ın harabeleri hala ada üzerinde mevcuttur. Ayrıca adada saray ve sur kalıntıları da bulunmaktadır.

ARA TIRMA ALANININ GENEL TANIMI
Mevkii

Aksu çayı deltası kar ısında ve sahilden yakla ık 1 mil uzaklıkta bulunan Giresun adası, 45° 56' kuzey eniemi ile 38° 28' do u boylamı üzerinde yer almak tadır. Adada öncelikle tarım yasılan küçük bir tarla mevcuttur. Adanın mevki; ha ritası a a ıdadır.

Mülkiyeti hazineye ait olan ada kayalıklar hariç yakla ık 38.000 m² büyüklü- ündedir. Deniz seviyesinden ortalama 20 - 30 m yükseklikte bulunmaktadır. Ada dört taraftan kayalıklarla çevrilidir.

Mülkiyeti hazineye ait olan ada kayalıklar hariç yakla ık 38.000 m² büyüklü- ündedir. Deniz seviyesinden ortalama 20 - 30 m yükseklikte bulunmaktadır. Ada dört taraftan kayalıklarla çevrilidir.

Giresun Meteoroloji stasyonu verilerine'göre yörede

En yüksek sıcaklık	:37.3°
En dü ük sıcaklık	:-9.8°
Ortalama sıcaklık	:14.2°
Yıllık ya ı	: 1297.8 mm'dir.

MATERYAL ve YÖNTEM

Materyal

Floristik yapının ortaya çıkarılabilmesi için otsu ve odunsu bitkilerden yaklaşık 50 adet bitki örneği toplanmıştır. Toplanıp kurutulan bitki örnekleri, henüz kurulmakta olan Doğu Karadeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü Herbariumuna konmuştur.

Yöntem

Floristik yapının belirlenmesi için adaya, 1989 ve 1990 yılları Mayıs ayının ilk ve ikinci yarılarında olmak üzere iki defa botanik gezi yapılmıştır. Kesin teşhisleri yapılamayan bitki taxonlarından örnekler alınarak Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Herbariumundan ve diğer bazı flora kitaplarından yararlanılarak teşhisleri yapılmıştır. Sistematik dizin Engler yöntemine göre düzenlenmiştir.

BULGULAR, SONUÇ VE ÖNERİLER

Giresun adasında toplam 76 taxon belirlenmiş olup bunlardan 5'inin teşhisi yapılarak sistematik dizin oluşturulmuştur. Bu taxonların bölüm, sınıf ve alt sınıflara göre sayısal dağılımı aşağıda verilmiştir.

Fungi	2
Lichenes	1
Bryophyta	1
Pterydophyta	3
Spermatophyta	64
Gymnospermae	-
Angiospermae	64
Dicotyledonea	50
Monocotyledoneae	14
TOPLAM	71

Ekzotik tür olarak adada Yalancı Akasya (*Robinia pseudoacacia* L.) ve Ak Dut (*Morus alba*) mevcuttur. Ülkemizde doğallaşma özelliği gösteren Yalancı akasyanın, adada 15-20 cm çapında gövdelere sahip bireyleri bulunmaktadır.

Odunsu taxonların örtme ve toplumlaşma derecelerine göre adada hakim türler Akdeniz Defnesi (*Laurus nobilis* L.) ve Yalancı Akasya (*Robinia pseudoacacia* L.)dır.

Otsu taxonlardan ise sırasıyla *Smyrnium olusatrum* L., Böğürtlenler (*Rubus discolor* Weihe et Nees., *Rubus sanctus* Schreber), Isırgan (*Urtica dioica* L.) ve Sekerçi Boyası (*Phytolacca americana* L.)dır.

Adanın hemen karışık tarafında Giresun sahillerinde görülen birçok otsu ve odunsu bitkiler adada mevcut değildir. Özellikle Aksu deltasıyla tam deniz kenarına kadar inmiş bulunan Kızılağaç [*Alnus glutinosa* (L.) Gaertner subsp. *barbata* (C. A. Mey) Yalt'a adada rastlanılmamıştır.

Diğer taraftan Ericaceae (Fundagiller) familyasının örneklerinden, *Rhododendron luteum* Sweet, *R. ponticum*, *Erica arborea* L., *Calluna vulgaris* (L.) Hull. gibi taxonlara Giresun arasında rastlanılmamıştır. Ayrıca Gymnospermae (Açık tohumlular) bölümünden de hiçbir örnek ada üzerinde görülmemiştir.

Doğu Karadeniz için tesbit edilen yeni taxonlar:

İmdiye kadar yapılan araştırma ve çalılmalarda Doğu Karadeniz Yöresinde yayılına rastlanılamayan *Danae racemosa* (L.) Moench.'in Giresun Adasında varlığı ilk kez bu çalımayla ortaya konmuştur. Adada yalnız bir yerde tarihi surlar üzerinde yayılığını yapan bu bitki, Zambakgiller familyasının diğer cins ve türleri olan *Ruscus ponticus* Woronow, *Ruscus hypoglossum* L., *Muscari racemosa* (L.) Mili. ve *Smilax exelca* L. ile birlikte ada üzerinde bulunmaktadır.

Taxon zenginli i aısından önde gelen familyalar:

Rosaceae	8
Umbeliiferae	7
Graminea	5
Liliaceae	5
Cruciferae	4 ' dır.

"20 Mayıs Aksu enlikleri" sırasında ve ileriki yıllarda adanın turizme açılaca ı dü üncesiyle adanın flora ve faunası olumsuz yönde etkilenecektir. Bu olumsuz müdahaleyi en aza indirebilmek için gerek Aksu enlikleri sırasında ve gerekse di er zamanlarda gelen ziyaretçilerin kontrolü mutlaka görevli elemanlarca sa lanmalıdır. Özellikle, Aksu enlikleri ile martıların üreme zamanlarının aynı tarihlere rastlanması dolayısıyla bugünlerde adaya çıkan ziyaretçiler (Özellikle çocuklar)'dan martı yumurta ve yavrularının korunmaya alınması gerekmektedir.

S STEMAT K D Z N

THALLOPHYTA

FUNGI

BASIDIOMYCETES

THELEPHORACEAE

Stereum hirsutum Wild

AGARICACEAE

Hygrophorus sp.

LICHENES

THELOSCHISTACEAE

Xanthoria parietina (L.) Th. (Sarı liken)

CORMOPHYTA

BRYOPHYTA

MUSCI

DICRANACEAE

Dicranella sp.

PTERIDOPHYTA

HYPOLEPIDACEAE

Pteridium aquilinum (L) Kuhn. (Kartal e reltisi)

ASPIDIACEAE

Dryopteris filix-mas (L.) Schott. (Kurt e reltesi, Solucan e reltisi)

POLYPODIACEAE

Polypodium vulgare L. (Adi E relti otu)

SPERMATOPHYTA

AIGIOSPERMAE

DICOTYLEDONEAE

CORYLACEAE

Corylus avellana L. (Adi fındık)

ULMACEAE

Celtis australis L. (Adi çitlenbik)

MORACEAE

Morus alba L. (Ak dut)

Ficus canca L. (inci)

URTICACEAE

Urtica dioica L. (Isırgan)

Parietaria officinalis Auot. (Duvar sarma ı ı, Yapı kan otu)

POLYGONACEAE

Polygonum persicaria L. (Kırmızı Çoban de ne i)

Polygonum aviculare L. (Çoban de ne i)

Rumex hydrolapathum Huds. (Bir labada türü)

PHYTOLACCACEAE

Phytolacca americana L. (ekerci boyası)

CARYOPHYLLACEAE

Myosoton aquaticum (L.) Moench

CHENOPOD ACEAE

Chenopodium album L. (Ak pazı)

AMARANTHACEAE

Amaranthus sp. (Horoz ibi i)

LAURACEAE

Laurus nobilis L. (Akdeniz defnesi)

RANUNCULACEAE

Clematis vitalba L. (Adi orman asması)

Ftanunculus constantinopolitanus (DC.) d'urv. (stanbul dü ün çiçe i)

Ranunculus muricatus L. (Dü ün çiçe i)

CRUCIFERAE

Sisymbrium officinale (L.) Scop. (Çalgıcı otu)

Capsella bursa - pastoris (L.) Medik. (Çoban çantası)

ROSACEAE

Lauracerasus officinalis Roemer (Karayemi)

Prunus spinosa L. (Çakal eri i)

Prunus avium L. (Kiraz)

Rubus discolor Nelhe et Nees (Bö ürtlen)

Rubus sanctus schreber (Bö ürtlen)

Rosa canina L. (Ku burnu, Yabangülü)

Mespilus germanica L. (Mu mula, Be bıyık, Döngel)

Malus sylvestris Miller (Yabani elma)

LEGUMINOSAE

Robinia pseudoacacia L. (Beyaz çiçekli yalancı akasya)

Medicago arabica (1.) Huds. (Arap yoncası)

OXALIDACEAE

Oxalis corniculata L. (Sarı ek i yonca, Kuzu kula i)

Geranium pyrenaicum Burm. (Turna gagası)

EUPHORBIACEAE

Mercirialis perennis L. (Yer fesle eni)

Euphorbia sp. (Sütle en)

VITACEAE

Vitis sylvestris Gmelin (Yabani üzüm asması)

MALVACEAE

Malva rotundifolia L. (Ebegümeçi)

ARALIAÇEAE

Hedera helix L. (Adi orman sarma ı i)

UMBELLIFERAE

Foeniculum vulgare Boiss (Rezene, Tatlı anason)

Smyrniolum olusatrum L.

Oenanthe pimpinelloides L.

Sium sp.

Heracleum platytaenium Boiss (Ta vancil otu)

EBENACEAE

Diospyros lotus L (Küçük meyveli Trabzon hurması)

OLECEAE

Fraxinus angustifolia Vahi. subsp. *oxycarpa* (Bieb ex wild.) Franco et Rocha

Afonso ; Sivri meyveli di budak)

ASCLEP ADACEAE

Periploca graeca L. (ipek otu)

RUBIACEAE

Galium aparine L. (Tırmanıcı yo urt otu, Yapı kan otu)

CONVOLVU-ACEAE

Caiystegia syriatica (Kit.) Griseb. (Deniz sarma ı i)

LABIATAE

Lamium sp. (3allıbaba) SOLANACEAE

Physalis alkekengi L. (Güney feneri)

CAPRIFOLIACEAE

Sambucus ebulus L. (Bodur mürver)

COMPOSITAE

Sonchus asper (L.) Hiii.

MONOCOTYLEDONEAE ULIACEAE

Smilax exelca L. (Saparna, Gicir)

Muscari racemosa (L.) Mili. (Misk so anı)

Ruscus ponticus Woronow (Tav an memesi, Yaban mersini, Herdentaze)

Ruscus hypogicssum L. (At dili, Dil diken)

Danae racemosa (L.) Moench.

JUNCACEAE

Juncus sp. (Hasırotu)

COMMELINACEAE

Tradescantia sp. (Telgraf çiçe i)

GRAMINEAE

Poa annua L. (Bir yıllık salkım otu)

Festuca sp. (Yumak)

Bromus madritensis L. (Akdeniz bromu)

Cynodon dactylon (L.) Pers. (Köpek di i)

Hordeum murinum L. (Pisipisi arpası)

ARACEAE

Arum italicum Mili. (italyan yılan yastı ı, Dana aya i)

CYPERACEAE

Carex divulsa Stokes. (Ekçi çimen, Ayak otu)

Sonraki yıllarda Prof.Dr. Osman Beyazo lu ve Yrd. Doç.Dr. Kamil Co kunçelebi 12 Mayıs 2003 tarihinde adaya düzenledikleri teknik geziden elde ettikleri ilk bulgular , Küçük (1990)'ün raporundaki sonuçlarla uygunluk gösterdi i yönüdebeyan etmi lerdir. Bu nedenle adanın floristik yapısının yeniden belirlenmesine yönelik bir çalı maya gerek olmadı ı kanaatine varılmı ancak ilgili raporda adı geçmeyen de i ik vasıtalarla oraya getirilip dikilen süs ve meyve bitkileri ile kendili inden adaya yerle mi olan bazı yabancı bitki türleri bulundu unu belirtmi lerdir.

Giresun adasına yapılan floristik gezi esnasında tespit edilen ve Küçük (1990)' raporunda yer almayan do al bitkiler unlardır.

Familia	Tür
Compositae	Senecio sp.
Geraniaceae	Pelargonium sp.
Leguminosae	Vicia sp. Anagallis
Primulaceae	arvensis
Scrophulariaceae	Veronica sp.

Adanın do al florasında yer almayan, ba ka yerlerden getirilip adaya dikilen ve tarafımızdan tespit edilen bahçe ve meyve bitkileri a a ıda liste halinde verilmi tir.

Castant~a sativa (Kestane)	Nerium oleander (zakkum)
Ficus carica (ncir)	Lilium sp. (zambak)
Comus mas (Kızılıcak)	Mespilus gerrmanica (mu mula) Lonicera sp. (hanımeli)
Prunus sp. (Erik)	Anthemis sp. (papatya)
Prunus lauracerasus (Taf1an, karayemi) Ligustrum vulgare (kurtba rı)	Pinus pinea (fıstık çamı)
Alnus glutinosa (kızıla aç) Rubusideaus(ahududu)	Pinus maritima (sahil çamı)
Punica granatum (nar)	Magnolia grandiflora (Manolya) ~latanus orientalis (çınar)
Cydonia oblonga (ayva)	Aesculus hippocastanum (at kestanesi) Tilia sp. (ihlamur)
Pyrus communis (armut)	Rosa sp. (Gül)
Juglans regia (ceviz)	
Cerasusu avium (kiraz)	

Yukanda liste halinde verilen bitkilerden bir kısmı adada tek bir fertle temsil edilmektedir. Adanın hakim bitkileri arasında Akdeniz ikliminin karakteristik bitkilerinden biri olan defne, çok hızlı yayılma yetene ine sahip egzotik türlerimizden biri olan yalancı akasya, hemen hemen her ortamda kolayca yeti en ısırgan ve ekerci boyası türleri yer almaktadır. Adanın çevresi kayalıklada kaplı, çok az yerde bazı bitkiler denize kadar ula maktadır. Kayalıklardan sonra tarla olarak nitelendirilebilecek, yumu ak topraklı bir alan defne a açlan ile ku atılmı ekildedir. Bu a açlar adeta denizle topraklı alan arasında set olu turmu tur. Bu ekilde adanın orta kısımlarında bazı bitkiler rahatlıkla yerle mi tir. Ada sahilden yakla ık i deniz mili uzaklıkta olup, bu da bitkilerin kolaylıkla sahilden buralara ula masına imkan vermektedir. Ada üzerinde yayılı gösteren türlerin ço u Giresun'un sahillerinde görülen otsu ve odunsu bitkilerle benzerlik göstermektedir. Gözlemlerimiz sırasında adaya özgü (endemik) bitki türüne rastlanınamı tır. Bu durum adanın floristik yapısını esas itibariyle kozmopolit türlerin olu turdu u ve bitki türleri açısından zengin olmadı ını göstermektedir. Ancak Küçük (1990)'00 raporunda da adı geçen *Danae racemosa* ve *Hordeum murinum* adlı bitki türleri ülkemizde çok yaygın olmayan bitki türleridir.

Sonuç olarak, adaya rasgele bitki dikilmesinden kaçınılması, adanın özelliklerine ve yapısına uygun bazı süs bitkilerinin kontrollü ve bilinçli bir ekilde dikiminin yapılması, adanın do al floristik yapısını olumsuz yönde etkilemeyece i kanaatindeyiz.